

OBSAH

Úvod	11
I. Oddíl	
1 Sociální politika, její podstata a základní charakteristika	17
1.1 Místo sociální politiky ve společenském systému	17
1.2 Pojetí sociální politiky	19
1.3 Základní principy sociální politiky	26
1.3.1 Princip sociální spravedlnosti	27
1.3.2 Princip sociální solidarity	31
1.3.3 Princip ekvivalence	34
1.3.4 Princip subsidiarity	37
1.3.5 Princip participace	38
1.4 Cíle sociální politiky a jejich charakter	40
1.4.1 Charakter sociálněpolitických cílů a způsob jejich tvorby	40
1.4.2 Vztah obyvatelstva k cílům (k sociální politice)	43
1.5 Souvislosti sociální a hospodářské politiky	44
2 Typy (modely) sociální politiky, její funkce a nástroje	49
2.1 Objekty a subjekty sociální politiky	49
2.2 Typy (modely) sociální politiky a model sociální politiky ČR	52
2.3 Funkce sociální politiky	56
2.4 Nástroje sociální politiky	64
3 Účast státu v sociální politice	73
3.1 Role státu v sociální politice	74
3.2 Podstata, příčiny vzniku a fungování welfare state (sociálního státu)	77
3.3 Výdaje na welfare state (sociální stát) v zemích EU	84
3.4 Převažující názory na účast státu v sociální politice	89
3.5 Koncept sociálního tržního hospodářství	93

4	Transformace sociální politiky po roce 1989	100
4.1	Charakteristika „socialistické sociální politiky“	100
4.2	Obecná charakteristika procesu transformace	102
4.3	Sociální reforma	105
4.4	Orientace procesu transformace v dalším období	109
5	Chudoba a sociální vyloučení	115
5.1	Chudoba a problém chudoby v české společnosti	115
5.1.1	Koncepty chudoby	117
5.1.2	Nejčastější příčiny chudoby	121
5.1.3	Nástroje a měření chudoby	124
5.1.4	Hlavní možné způsoby řešení chudoby	126
5.1.5	Charakteristika a výskyt chudoby v ČR po roce 1989	130
5.1.6	Sociální vyloučení	135
5.2	Měření chudoby v evropských zemích	138
5.2.1	Koncepty chudoby a sociálního vyloučení	138
5.2.2	Monitorování chudoby a sociálního vyloučení v evropských zemích (v zemích Evropské unie, Norsku, Švýcarsku, na Islandu a v Turecku)	143
5.2.3	Ukazatele chudoby a sociálního vyloučení	148
5.2.4	Ukazatele chudoby a sociálního vyloučení v ČR	149
6	Vývoj sociální politiky a sociální politika Evropské unie	161
6.1	Stručná charakteristika vývoje sociální politiky	162
6.1.1	První vývojová etapa	163
6.1.2	Druhá vývojová etapa	165
6.2	Strategie modernizace sociální ochrany	169
6.2.1	Měnicí se prostředí systémů sociální ochrany	169
6.2.2	Základní cíle modernizace sociální ochrany	173
II. Oddíl		
7	Sociální zabezpečení v sociálním systému společnosti	183
7.1	Vymezení sociálního zabezpečení	183
7.2	Základní faktory sociálního zabezpečení	187
7.2.1	Ekonomické faktory	188
7.2.2	Společensko-politické faktory	189
7.2.3	Demografické faktory	190

7.3	Nová koncepce sociálního zabezpečení	192
7.3.1	Minulý vývoj sociálního zabezpečení	192
7.3.2	Principy koncepce sociálního zabezpečení	196
7.3.3	Obecná teorie konstrukce dávky	198
8	Financování systému důchodového zabezpečení	204
8.1	Základní možnosti financování systému důchodového zabezpečení	204
8.1.1	Základní typy penzijních plánů	206
8.1.2	Základní typy konstrukce důchodového systému ..	207
8.1.3	Valorizace v důchodovém zabezpečení	209
8.2	Financování důchodového zabezpečení	213
8.2.1	Nedostatky způsobu financování důchodového zabezpečení do roku 1993	213
8.2.2	Způsob financování důchodů od r. 1993	214
8.3	Základní principy uspořádání systémů důchodového zabezpečení ve vyspělých zemích Evropy	218
8.3.1	Otevřená metoda koordinace a důchodové systémy v Evropě	220
8.3.2	Závěry pro Českou republiku ve sféře důchodového zabezpečení	223
9	Důchodové pojištění	226
9.1	Zabezpečované životní situace	226
9.2	Dávky důchodového pojištění	227
9.3	Vývoj důchodového pojištění	238
9.4	Důchodová reforma v ČR	246
9.4.1.	„Malá“ důchodová reforma	248
9.4.2	„Velká“ důchodová reforma	251
9.4.3	Odborná komise pro důchodovou reformu	251
10	Penzijní připojištění	256
10.1	Význam penzijního připojištění	256
10.2	Základní charakteristika penzijního připojištění	258
10.3	Dávky penzijního připojištění	263
10.4	Průběh penzijního připojištění 1995–2012	264
10.5	Doplňkové penzijní spoření	267
10.6	Zaměstnanecké penzijní připojištění a komerční důchodové pojištění	268

11 Nemocenské pojištění	273
11.1 Základní změny v nemocenském pojištění od 1. 1. 2009	274
11.1.1 Zvýšení zainteresovanosti zaměstnavatelů na výši pracovní neschopnosti svých zaměstnanců	274
11.1.2 Způsob výplaty dávek	276
11.2 Zabezpečované životní situace	277
11.3 Základní dávky nemocenského pojištění	278
11.4 Financování nemocenského pojištění	282
12 Státní sociální podpora	287
12.1 Charakteristika systému státní sociální podpory	287
12.2 Konstrukce dávek státní sociální podpory	289
12.3 Změny v systému státní sociální podpory	297
13 Sociální pomoc	300
13.1 Charakteristika systému sociální pomoci	300
13.2 Životní minimum	302
13.3 Základní nástroje sociální pomoci	306
13.4 Východiska dalšího vývoje systému sociální pomoci ...	318
14 Politika zaměstnanosti	323
14.1 Cíle politiky zaměstnanosti	323
14.2 Politika zaměstnanosti České republiky a její vývoj od roku 1991	325
14.3 Pasivní část politiky zaměstnanosti	326
14.4 Aktivní část politiky zaměstnanosti	330
14.5 Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti	332
14.6 Podpora zaměstnávání osob se zdravotním postižením ..	337
14.7 Výdaje na ochranu zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele	338
14.8 Zdroje na financování výdajů na politiku zaměstnanosti	339
15 Zdravotní politika	342
15.1 Východiska a předpoklady zdravotní politiky	347
15.2 Systém zdravotní péče a úloha státu v tomto systému	349

15.3	Zdravotní pojištění jako zdroj financování zdravotnictví	357
15.4	Problematika spojená s transformací nového systému zdravotní péče v ČR	365
15.4.1	Veřejné zdravotní pojištění v České republice ...	368
15.4.2	Poskytovatelé zdravotní péče	372
15.4.3	Poskytování a úhrada zdravotní péče pojištěncům	373
15.4.4	Účinnost systému úhrad	378
16	Rodinná politika	381
16.1	Proměny podoby rodin a rodinného chování	382
16.2	Systémy podpory rodin a vývoj rodinné politiky	385
16.3	Základní charakteristiky vývoje rodinné politiky a jejích nástrojů v České republice	387
16.4	Transformační proces rodinné politiky v České republice	390
16.5	Nástroje podpory rodin	391
16.5.1	Přímá podpora rodin	392
16.5.2	Nepřímá podpora rodin	392
16.6	Slučitelnost profesních a rodičovských rolí	395
16.7	Demografická situace v České republice – rodina ve stárnoucím světě	399
17	Bytová politika	406
17.1	Charakteristiky bydlení	406
17.2	Úloha státu v bydlení	408
17.3	Typy bytových systémů a nástroje bytové politiky	409
17.3.1	Typy bytových systémů	409
17.3.2	Nástroje bytové politiky	411
17.3.3	Sociální bydlení	413
17.4	Transformace bytové politiky v České republice	418
17.5	Vybrané programy státní podpory bydlení v ČR.	426
17.5.1	Program podpory výstavby nájemních bytů a technické infrastruktury	426
17.5.2	Program podpory výstavby domů s pečovatelskou službou	428
17.5.3	Programy podpory všech typů bydlení	430
17.5.4	Podpora výstavby podporovaných bytů	436

17.6	Regenerace a reprodukce bytového fondu v ČR	437
17.7	Hlavní charakteristiky bydlení v evropském kontextu . . .	441
18	Vzdělávací politika	448
18.1	Postavení vzdělání ve společnosti a jeho funkce	449
18.2	Vzdělávací politika, její obsah, cíle a principy	453
18.3	Hlavní rysy vzdělávací politiky ČR před rokem 1989 . .	464
18.4	Změny ve vzdělávací politice po roce 1989, její problémy a další žádoucí orientace	466
18.4.1	Úloha státu a ostatních subjektů ve vzdělávací politice	466
18.4.2	Zajištění spravedlivého přístupu ke vzdělávání a kvality vzdělávacích efektů	468
18.4.3	Financování a efektivnost ve vynakládání finančních zdrojů	470
18.5	Vzdělávací systém ČR	473
18.6	Další vzdělávání dospělých v ČR	482
19	Problémy a trendy ve vývoji budoucí české sociální politiky . . .	487
19.1	Pravděpodobné trendy v sociální politice na počátku nového tisíciletí	487
19.2	Obsahové zaměření sociální politiky	490
19.3	Role státu v sociální politice	492
19.4	Solidarita v sociální politice	495
	Resumé	503
	Summary	505
	Seznam literatury	507
	Tabulková příloha	516
	Rejstřík	559